

Національний
транспортний
університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

Дні занять, час занять, аудиторія: будуть доступні згідно розкладу за посиланням <http://www.ntu.edu.ua/studentam/rozklad/>

Кафедра Господарського та транспортного права

Лекції та семінарські заняття проводить
к.ю.н, доцент [Подолан Юлія Олександрівна](#)

Контактна
інформація

електронна пошта yulia29p@gmail.com
телефон: +380674226784

Адреса, номер
аудиторії

пр-т Володимира Івасюка, 2, м. Київ, 04211, Україна, ауд.412

Час консультацій

для денної форми навчання не передбачено навчальним планом;
для заочної форми навчання в період заліково-екзаменаційної сесії
після проведення лекційних занять за розкладом

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна "Правове регулювання підприємницької діяльності" є вибірковою компонентою циклу професійної та практичної підготовки для студентів 3-го курсу спеціальності Д Право (галузь знань Д Бізнес, адміністрування та право) освітнього рівня "бакалавр". Вона спрямована на формування у майбутніх юристів системи знань про нормативно-правове регулювання підприємництва в Україні, включаючи зовнішньоекономічну діяльність, на основі Цивільного Кодексу та інших нормативно-правових актів. Дисципліна викладається після базових курсів ("Теорія держави і права", "Цивільне право", "Господарське право") і сприяє глибокому розумінню принципів національної правової системи, спрямована на формування у студентів цілісного уявлення про правові засади організації та здійснення підприємництва в Україні. У межах курсу розглядаються питання правового статусу суб'єктів господарювання, державного регулювання та контролю у сфері підприємництва, особливості легітимації та припинення діяльності підприємств, правовий режим майна, а також регулювання фінансових, конкурентних і зовнішньоекономічних відносин. Особлива увага приділяється сучасним тенденціям розвитку підприємницького законодавства, судовій практиці та ролі правника у забезпеченні правомірного ведення бізнесу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Правове регулювання підприємницької діяльності» є система правових норм, наукових підходів і практичних механізмів, що визначають порядок організації, здійснення, державного регулювання та припинення підприємницької діяльності в Україні, а також правовий статус її суб'єктів, їхні майнові, договірні, фінансові та зовнішньоекономічні відносини.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна має тісний зв'язок із фундаментальними та професійно орієнтованими юридичними науками. Її зміст спирається на знання, отримані під час вивчення

теорії держави і права, конституційного, цивільного, адміністративного та господарського права, а також сприяє подальшому опануванню дисциплін, пов'язаних із фінансовим, податковим, трудовим та міжнародним економічним правом. Взаємодія цих галузей забезпечує комплексне розуміння правових механізмів функціонування підприємництва та ефективне застосування норм законодавства у практичній діяльності юриста.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Основи підприємницької діяльності

Тема 1 Особливості підприємницької діяльності в Україні

Сутність та юридична природа підприємницької діяльності як правового регулювання. Підприємництво як основна форма господарської діяльності: поняття, ознаки, принципи. Законодавче забезпечення підприємництва в Україні

Тема 2. Державне регулювання підприємницької діяльності

Поняття, суть і принципи державного регулювання підприємницької діяльності. Державна підтримка підприємництва. Органи, що здійснюють державне регулювання підприємництва, та їх правовий статус. Дерегулювання підприємницької діяльності

Тема 3. Правовий статус суб'єктів підприємництва

Поняття та загальна характеристика суб'єктів підприємницької діяльності. Громадянин як суб'єкт підприємництва. Підприємство: поняття, види, організаційні форми. Господарські товариства як суб'єкти підприємницької діяльності. Правове становище господарських об'єднань. Правове положення іноземних підприємств та підприємств з іноземними інвестиціями

Тема 4. Легітимація суб'єктів підприємництва

Поняття та стадії легітимації суб'єкта підприємницької діяльності. Правове значення і зміст державної реєстрації суб'єктів підприємництва. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Ліцензування підприємницької діяльності. Дозвільні процедури у сфері підприємництва

Тема 5. Підстави та порядок припинення підприємницької діяльності

Поняття та підстави припинення підприємницької діяльності. Ліквідація та реорганізація суб'єктів підприємництва. Банкрутство суб'єктів підприємницької діяльності. Сторони та учасники процедури банкрутства. Стадії провадження у справі про банкрутство. Судові процедури, які застосовуються до боржника. Особливості банкрутства фізичної особи-підприємця

Тема 6. Правовий режим майна суб'єктів підприємництва

Поняття та зміст правового режиму майна суб'єктів підприємництва. Поняття та склад майна суб'єктів підприємництва. Правовий статус майна громадянина-підприємця. Правовий режим майна юридичних осіб суб'єктів підприємницької діяльності.

Модуль 2. Окремі аспекти здійснення підприємницької діяльності

Тема 7. Правове регулювання фінансової діяльності суб'єкта підприємництва.

Порядок відкриття рахунків у банку. Готівкові та безготівкові розрахунки у підприємницькій діяльності. Ліміт каси. Кредитування суб'єкта підприємницької діяльності. Поняття та зміст валютного контролю. Поняття бухгалтерського обліку. Поняття аудиторської діяльності.

Тема 8 Інтелектуальна власність у сфері підприємницької діяльності.

Поняття «інтелектуальна власність». Об'єкти патентування. Засоби індивідуалізації однорідних товарів і послуг у сфері підприємництва. Об'єкти авторських та суміжних прав. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Договори у галузі інтелектуальної власності. Види ліцензійних договорів.

Тема 9. Правові основи законодавчого регулювання конкуренції та монополії.

Економічна конкуренція: поняття та законодавче регулювання. Монополії та монопольне становище суб'єкта підприємництва. Поняття та види недобросовісної конкуренції. Порушення законодавства у сфері економічної конкуренції. Повноваження державних органів, що забезпечують захист та

розвиток конкуренції в підприємницькій діяльності.

Тема 10. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності.

Правові засади і напрями правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Умови здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічні договори (контракти). Відповідальність у зовнішньоекономічній діяльності. Захист прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 11. Державний контроль у сфері підприємницької діяльності.

Поняття та види державного контролю. Здійснення державного контролю у сферах господарювання (підприємництва). Правовий статус органів у процесі здійснення державного контролю у сфері підприємницької діяльності. Правовий статус суб'єктів підприємництва у процесі здійснення державного контролю

Тема 12. Юридична відповідальність за правопорушення в сфері підприємництва.

Юридична відповідальність за правопорушення в сфері підприємництва. Поняття, принципи, функції та види юридичної відповідальності у сфері підприємництва. Господарсько-правова відповідальність суб'єктів підприємництва. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері підприємницької діяльності. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у сфері підприємництва.

Методи контролю:

Контроль знань покликаний організувати студента до систематичного опрацювання пройденого матеріалу.

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь студентів відбувається у формі *поточного, проміжного та підсумкового видів контролю*.

Поточний контроль має навчальний характер, здійснюється на кожному практичному занятті в межах відповідної теми заняття шляхом:

- вибіркового усного опитування студентів в аудиторії по питаннях теми, в т.ч. заданих для самостійного вивчення;
- дискусійного обговорення питань, що становлять зміст теми;
- обговорення проблемних питань;
- виконання письмових самостійних робіт, тестових завдань;
- активної участі студента в розгляді питань в аудиторії (внесення уточнень, доповнень, зауважень до відповідей тощо).

Проміжний контроль передбачає: перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу модулів у формі виконання модульних контрольних робіт і складання заліку наприкінці другого семестру.

Підсумковий контроль проводиться в другому семестрі у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни.

Джерела для вивчення дисципліни –

1. Ресурси [бібліотеки НТУ](#).
2. Віртуальне середовище навчання (Google classroom).

Оцінювання

Підсумкова оцінка вивчення дисципліни розраховується з використанням таких категорій

Контроль протягом семестру			Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів
Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3 (ІЗ)		

ТЕМА 1	ТЕМА 2	ТЕМА 3	ТЕМА 4	ТЕМА 5	ТЕМА 6	ТЕМА 7	ТЕМА 8	ТЕМА 9	ТЕМА 10	ТЕМА 11	ТЕМА 12			
Для денної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного опитування, дискусійного обговорення теми заняття, проблемних питань тощо за підсумком вивчення всіх тем в межах одного модуля, з урахуванням опрацювання питань тем, які виносяться на самостійну роботу) – <u>до – 15</u> ; - поточні контрольні роботи (перевірка засвоєння теоретичного матеріалу в межах одного модуля) – <u>до 5</u> ; - модульна контрольна робота № 1 – <u>до – 10</u> ; - модульна контрольна робота № 2 – <u>до – 10</u> .												Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом	40	100
Для заочної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного опитування, дискусійного обговорення теми заняття, проблемних питань тощо за підсумком вивчення всіх тем в межах дисципліни з урахуванням опрацювання питань тем, які виносяться на самостійну роботу) – <u>до – 20</u> ;												20		

Критерії оцінювання: Додаток 1 до Положення про організацію освітнього процесу у Національному транспортному університеті

http://vstup.ntu.edu.ua/pro_orhanizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf

Політика несвоєчасного проходження контрольних заходів.

Поточний та підсумковий контролю проводяться згідно з графіком освітнього процесу та встановленими Науково-методичною радою НТУ графіками. У випадку неявки здобувача вищої освіти на підсумковий контроль з поважних причин можливе індивідуальне проведення контролю в узгоджений з викладачем термін за наявності дозволу деканату факультету / директорату інституту. Повторне складання екзамену у випадку отримання незадовільної оцінки допускається не більше двох разів: один раз – викладачу, другий – комісії, яка створюється деканом факультету / директором інституту.

При поданні індивідуального завдання пізніше встановленого терміну без поважної причини оцінка буде знижена на 10 %. Технічні проблеми (поломка обладнання, проблеми з друком) не є поважною причиною для несвоєчасного подання індивідуального завдання.

Політика перескладання. Упродовж тижня після оголошення результатів поточного контролю здобувач освіти може звернутися до оцінювача за роз'ясненням і/або з незгодою щодо отриманої оцінки. У випадку незгоди з рішенням оцінювача щодо результатів підсумкового контролю здобувач освіти може звернутися до оцінювача з незгодою щодо отриманої оцінки у день її оголошення. Повторне проходження підсумкового контролю з метою підвищення позитивної оцінки не допускається.

Політика відвідування та / або активності. Відвідування навчальних занять є обов'язковим для здобувача освіти. Невиконання здобувачем освіти завдань, що визначені індивідуальним навчальним планом практичних/семінарських/лабораторних занять, через відсутність на заняттях є підставою для прийняття рішення про недопущення до підсумкового контролю. За рішенням декана факультету / директора інституту передбачається надання можливості виконати пропущені завдання за індивідуальним графіком (але не пізніше, ніж до завершення підсумкового контролю).

Академічна доброчесність: http://vstup.ntu.edu.ua/polozhennyanu_dobroch.pdf

Порушеннями академічної доброчесності є:

- академічний плагіат;
- фальсифікація;
- списування;
- обман;
- неправомірна вигода;
- хабарництво.

При проходженні контролю (поточного або підсумкового) особа, яка проходить контроль, не має права використовувати будь-яку зовнішню (сторонню) допомогу. Якщо оцінювач підозрює особу, що проходить контроль, у використанні недозволених допоміжних засобів, він має право запропонувати їй вчинити дії, які б спростували підозру. У разі відмови від вчинення дій зі спростування підозри, списування, використання недозволених допоміжних засобів чи зовнішньої допомоги (обману) результат оцінюється як «незадовільно».

Поведінка в аудиторії. Ноутбуки та портативні пристрої можна використовувати **ВИКЛЮЧНО** з навчальною метою за вказівкою викладача. Неправомірне використання ноутбуків чи портативних пристроїв вважатиметься порушенням дисципліни, викладач має право ініціювати дії з унеможливлення їх використання.

В аудиторії забороняється вживання їжі, напоїв (за винятком води). Здобувачі вищої освіти та викладачі повинні дотримуватися етичних норм поведінки.

Здобувачам вищої освіти з обмеженими можливостями або особливими потребами слід до початку семестру звернутися до деканату факультету / директорату інституту та обговорити питання організації навчання.

При виникненні у здобувача вищої освіти проблем зі здоров'ям, які можуть заважати навчанню, слід звернутися до медичного закладу та повідомити про це деканат факультету / відповідний підрозділ інституту.

Скарги, пропозиції, зауваження та повідомлення про наявність конфліктних ситуацій в рамках освітніх програм здобувачі можуть надсилати на електронну адресу general@ntu.edu.ua або скористатися скринькою довіри, яка розміщена при вході в університет.

Електронна скринька для звернень до психологічної служби: philosophy@ntu.edu.ua

Рекомендована література:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.
3. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2021р №2597-VIII Відомості Верховної Ради України 2019р, №19,ст.74

4. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб Відомості Верховної Ради (ВВР), 2025, №№ 28-29, ст.94
5. Про приватизацію державного майна від 18.01.2018р. №2269-VIII Відомості Верховної Ради України 2018, №12, ст..68
6. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003. № 851-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 275.
7. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 45. Ст. 410.
8. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27 липня 2022 року №2465- IX.
9. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275-VII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 13. Ст. 69.
10. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 49. Ст. 682.
11. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755- IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 31–32. Ст. 263.
12. Про ліцензування видів господарської діяльності Закон України від 02.03.2015року №222-VIII Відомості Верховної Ради України , №23, ст..158.
13. Про захист економічної конкуренції Закон України від 11.01.2001 №2210-III, Відомості Верховної, 2001, №12,ст.64.
14. Про державно-приватне партнерство, Закон України від 01.06 2010 р. № 2404-VI, Відомості Верховної Ради, 2010, № 40, ст.524

Літературні джерела:

1. Бевз С.І.Підприємницьке право в схемах: загальна частина: Навч. посіб. / За заг. ред. С.І. Бевз / Бевз С.І. - К.: ПП «Фірма «Гранмна», 2012. - 292 с.
2. Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. І. Бровченко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Х., 2015. – 230 с.
3. Господарське право України: Навчальний посібник / А.М. Апаров, О.М. Онищенко. – Т. 1. Загальна частина. – К.: КДАВТ ім. гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. – К.: Істина, 2016. – 452 с.
4. Господарське право України. Навч. посіб. / за заг. ред. С. В. Несиної. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 564 с.
5. Господарське право (загальна частина): курс лекцій / О. М. Вінник. К. : Вид-во Ліра-К, 2020. 240 с.
6. Господарське право: особлива частина (правове регулювання господарських відносин в окремих галузях економіки) : навчальний посібник / д-р юрид. наук, проф. Б. В. Деревянко; МВС України, Донецький державний університет внутрішніх справ. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 314с.
7. Губарєв С. В., Заїка Ю. О., Лов'як О. О., Тімуш І. С. Цивільне право України: схеми та роз'яснення: Навч. посібник – К.: ФОП Кандиба Т. П. - 2018. - 302 с.
8. Зеліско А.В.Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин [Текст]: монографія .Ів.-Франківськ:ПНУ,2016 .445 с
9. Корпоративне право України: Навчальний посібник/ Січевлюк В.А. – К.: УІРФР, 2019, - 462с.
10. Корпоративне право: навчальний посібник/ О.В. Гарагонич, С.М.Грудницька, Л.М.Дорошенко (та ін.), за заг.ред. О.В.Гарагонича, С.М.Грудницької, Л.М.Дорошенко. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 400с.
11. Підприємницьке право в схемах: загальна частина: Навч. посіб. / За заг. ред. С.І. Бевз. К ПП «Фірма «Гранмна», 2012. 292 с.

12. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
13. Підприємницьке право України: Навч. посіб. / Ю. В. Корнєєв. К. : Центр учбової літератури, 2019. 120 с.
14. Цивільне право (загальна частина). Курс лекцій: навч. посіб. / за редак. І.Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 448с.
15. Смолин Г. В. Державне регулювання господарської діяльності: курс лекцій / Г. В. Смолин. – Л.: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 528 с.
16. Щербина В. С. Господарське право: підручник. 3-те вид., перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер. 2011.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України – <http://www.rada.gov.ua> ; <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
2. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
4. Конституційний суд України – <http://www.ccu.gov.ua>
5. Верховний суд України – <http://www.scourt.gov.ua>
6. Вищий адміністративний суд України - <http://www.vasu.gov.ua>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <https://reyestr.court.gov.ua/>
8. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <http://www.ombudsman.kiev.ua>
9. Міністерство праці та соціальної політики України – <http://www.mlsp.gov.ua>
10. Рада Європи – <http://www.coe.int>
11. Права людини – <http://www.humanrights.coe.int>
12. Європейський суд з прав людини – <http://www.echr.coe.int>
13. Український портал практики Європейського суду з прав людини – <http://www.eurocourt.org.ua>
14. Європейська соціальна хартія – <http://www.chartesociale.coe.int>
15. Європейський Союз – <http://europa.eu.int/index-en.htm>
16. База законодавства ЄС - EUR-Lex – <http://europa.eu.int/eu>